

TORBA YASA TEKLİFİNDE SOSYAL MEDYAYI ETKİLEYECEK HÜKÜMLER:

Birkaç gün önce bu konuda görüşümü kısaca paylaştım. Ancak gördüm ki çok farklı notlar dolaşüyor, etrafımda herkesin “kafası karışık”; daha ayrıntılı yazmaya karar verdim. Teklifi sakıncalı bulanlardanım ve sebeplerini izah etmek isterim. [\[Teklifte atıf yaptığım Maddeleri birkaç gün önceki Tweet’lerimin altında paylaştım: Oradan okuyabilirsiniz\].](#)

1- TEKLİFİN TWİTTER/FACEBOOK/İNSTAGRAM/YOUTUBE’A ETKİLERİ:

- “SOSYAL AĞ SAĞLAYICI” TANIMI FAZLA GENİŞ:

Teklif, Madde 53’te “sosyal ağ sağlayıcı” tanımını yapıyor. Bizim anladığımız (değişiklik getirilen 5651 sa. Kanun ve amacına bakıldığında) *Twitter, Facebook, Instagram ve YouTube* kastediliyor. Ancak, tanım o kadar geniş ki*, lafzına bakıldığında istenirse (örneğin) *WhatsApp* vb. de içine sokulabilir. Amacın bu olduğunu düşünmüyorum, bu yüzden tanım daraltılmalıdır. **(s) Sosyal ağ sağlayıcı: Sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi verileri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşmalarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri,”*

-TWİTTER/FB/INSTA/YOUTUBE’A PRATİKTE CİDDİ ETKİ YAPACAK:

Madde 56 “sosyal ağ sağlayıcılarına” uygulanacak temel hüküm. Burada esasında temel amaç, erişim engelleme/içerik çıkarma taleplerinin çok daha hızlı, etkin ve geniş çaplı uygulanmasını sağlamaktır. Özellikle uluslararası sosyal medya şirketlerinin Türkiye’de resmi temsilcileri olmadığından erişim engellemeleri (istenildiği kadar) etkin yapılamıyordu. [İstenilen spesifik içerik çıkarılmadığında Twitter’in tamamına erişimin kapatıldığı oldu; ancak bu yolu da Anayasa Mahkemesi ölçülülük ilkesi temelinde kapatmıştı]. Bu yeniliklerin amacı; bu şirketlere Türkiye’de temsilci bulundurma zorunluluğu* getirmek ve erişim engelleme kararlarını uygulamaya zorlamaktır. *[Şirketler buna uymazsa çok etkin cezalar geliyor; internet trafik bandını önce %50 sonra %95’e kadar daraltma hakkı ve sair cezalar]. Raporlama şartı da geliyor.

Şu yorumlar yapılıyor: *“Erişim engelleme vb. daha etkin yapılmasında ne sorun var, zaten sadece suç teşkil eden içerikler için olacak?”* Teoride bu tespit doğrudur! Kimse suç işlenmesini savunamaz. Ancak bir de ülkemizin gerçekleri var: Dünyada en çok içerik engelleme talebi olan ülkelerdeniz. Maalesef bugüne kadar birçok Sulh Ceza Hakim kararı da, evrensel hukuk kurallarına göre suç teşkil etmeyen (ifade özgürlüğü kapsamında olan) içerikleri “suç” olarak görmüştür. Sorun yine ülkemizdeki UYGULAMADA.

Torba Yasa özellikle 5651 sa. Kanununun Madde 9 ve 9/A’sına atıf yapıyor; “kişilik hakları” ve “özel hayatın gizliliği” aleyhine işlenen ihlaller. Buradan şu sonucu öngörebiliriz; özellikle siyasiler hakkında dolaşması istenmeyen yazılara, görsellere, paylaşımlara hızla erişim engellenecektir. Elbette ki gerçek anlamda ihlal/“suç” teşkil eden paylaşımlar engellenmelidir! Ancak endişem, bu maddenin geniş uygulanması ve Mde 56’nın sağlayacağı daha etkin “zorlama” imkanı ile, “eleştirel” paylaşımların da engellenmesi. Bu maddeyi önemsemeyenlere şunu öneriyorum: *1 yıl sonra lütfen bakalım, uygulama nasıl olmuş? Ve umarım ben yanılmış olurum...*

2- TEKLİFİN WHATSAPP’A ETKİLERİ:

Bir an için WhatsApp’ın Madde 53’ün kapsamına girmediyini, sadece Madde 57 ve 58’in kapsamına girdiğini varsayıyorum. [Madde 53’ün kapsamına girerse, daha geniş etkileri olacaktır]. WhatsApp kanaatimce 5809 sa. Elektronik Haberleşme Kanununda değişiklik yapan Madde 57 ve 58’in kapsamına girmektedir: Madde 57 “şebekeler üstü hizmet veren” (“Over The Top”) şirket tanımını getiriyor ve bu şirketleri de 5809 sa. Kanunun kapsamına alıyor.

Teklifteki Madde 58’in en temel sorunu; BTK’ya son derece geniş, ucu açık, sınırları belirsiz, düzenleme yapma yetkisi vermesidir. BTK Yönetmelikle düzenleme yapabilecektir; bu şirketlere “yetkilendirme” sistemi getirebilecektir ve “kamu yararı gerektirdiğinde” bu şirketlere “tedbirler” aldırabilecektir. Neticede vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerini etkileyebilecek bir meselede BTK’ya bu kadar sonsuz yetki verilemez; meselenin ana hatları ve sınırları net şekilde Kanunla belirlenmelidir.

Burada amaçlanan nedir? *Birçok kişi şöyle bir paylaşım yaptı; “WhatsApp haberleşmenin gizliliğini garanti ediyor, teklif buna zarar veremez”.*

Evet, doğru; teknik olarak Őu an WhatsApp haberleşmenin gizliliğini %100 temin ediyor. Burada sorun farklı; eğer BTK yanlış bir Yönetmelik ile kısıtlayıcı düzenlemeler getirirse ve gerçekten zamanla WhatsApp “kontrol altına” alınmak istenirse, WhatsApp bunu herhalde kabul etmez (teknik olarak da yapamaz) ve bu yol WhatsApp’ın Türkiye’den çıkmasına kadar gidebilir: Çin’de ve bazı başka ülkelerde WhatsApp yok! (Bunun amaçlandığını kesinlikle düşünmüyorum! İhtimal vermek istemiyorum). Bir de birçok husus tamamen belirsiz: 5908 sa. Kanunun kapsamına girdiğine göre, 5809 sayılı Kanunda “encryption” (kripto) karşıtı (Mde 39) ve milli güvenlik için istenen tedbirlere (Madde 12/5) uyması gerekecek mi? WhatsApp teknik açıdan bunlara uyabilecek mi?

Şunu açıkça ifade etmek gerekir: Dünyada birçok ülkede (ABD, AB ülkeleri de dahil olmak üzere) sosyal medya ve OTT şirketleri için belli düzenlemeler getirilmesi konuşuluyor. Direktifler de var bu konuda. Doğru. Ancak bu Torba Yasada teklif edilen maddeler hem çok geniş yazılmış hem de ülkemizde Őu gerçek var:

Son yıllarda her geçen gün özgürlüklerimizi biraz daha kısıtlayan adımlar atıldı, bu yüzden de maalesef Teklifi okurken endişeye kapılıyorum. Meclis’te bu madde ve kapsamı açıkça, ayrıntılı şekilde konuşulmalı ve eğer “niyet okuyorsak” o zaman da gereği yapılmalı ve madde gözden geçirilmeli! Son yıllarda temel hak ve özgürlüklerimizde sürekli gerileme yaşadık. Bu kapsamda bu Yasa Teklifini *ek bir gerileme riski* olarak görüyorum. Ülkemiz, özgürlüklerdeki gerilemelerden dolayı yoğun şekilde beyin ve sermaye göçü yaşadı, yeni yatırım gelmedi; ekonomimiz zayıfladı. En önemlisi, toplumsal mutluluk ve huzur zarar gördü. İnsanlarımızın kalan küçük “nefes” alanlarına dokunulmamalı!

Saygılarımla, Av. Ece Güner Toprak.